

Brøndehøje Skanse

Nyere tid

Skanse

Skanse

Udsigten fra Brøndehøje Skanse over Østersøen. Fra skansen kunne man let overskue havet.

Brøndehøje Skanse ved Busene Have.

Det lille men meget smukke skovområde "Busende Have" ud til sydkysten af Møns Klint er usædvanlig rigt på fortidsminder og historie. Som besøgende gribes man hurtigt af stedets helt specielle stemning og enestående natur.

I kraft af skovens forseglende og beskyttende virkning er mere end 10 gravhøje, en bautasten og to langdysser bevaret til i dag - modsat situationen på det omgivende åbne land, hvor de fleste fortidslevn forlængst er forsvundet i kraft af opdyrkningen. I kanten af skoven mod vest ligger den store skanse "Brøndehøje Skanse".

På dette idylliske og maleriske sted på Østmøn lå tidligere også fiskerlejet Brøndehøje. Stedet (Bryndhøe) nævnes første gang i år 1250 og blev senere i 1541 listet som blandt Danmarks fire vigtigste sildemarkeder. Fiskerlejet stod i tæt forbindelse med Lybækkernes Østersøhandel og bragte stor velstand til Møn. Med sildefiskeriet stagnation mod slutningen af 1500-tallet mistede bebyggelsen dog gradvist sin funktion - og under en voldsom storm d. 1. februar 1625 forsvandt hele fiskerlejet og dens befolkning i havet. Fiskerlejet siges at have haft flere toetagers bindingsværkhuse samt egen kongelig tolder, og helt

frem til forrige århundreder fortælles det, at man ved lavvande stadig kunne se stolper i havet fra bebyggelsen.

Et sagn optegnet i 1935 af Robert Iversen giver en anden forklaring på Brøndehøje-fiskerlejets endeligt: *"For mere end 400 år siden var Brøndhøje en driftig by. Her var øens eneste vandmølle, hvis kraft kom fra en kilde de underjordiske havde ladet springe frem, men det hed sig at solen aldrig måtte skinne på den. Lensmandens søn, fra Stegeborg blev trolovet med møllerens dejlige datter. Efter et jagtgilde havde pigen besøg af sin tidligere elsker, der kom til hendes kammer ved at fjerne et par af de egeplanker der skulde dække for solen. Han skyndte sig væk fra jomfruen ved dag gry, men glemte at sætte planken på plads. Da han kom op i skoven, så han solen stå op, og han huskede til sin rædsel egeplanken og vilde vende om, men så nu solen skinne på Brøndhøje, der sank dybere og dybere i jorden, og pludselig væltede havet ind og byen var borte med alle mennesker. Kun lensmanden og hans søn, der havde overnattet på deres skib, blev reddet. Elskeren mistede forstanden og kastede sig ud fra Dronningestolen og drev i land og blev begravet ved Lilleklint, hvor der blev rejst et kors. Der fortælles at de gamle om natten kunde se hans genfærd vandre fra Lilleklint til Dronningestolen."* (kilde: Per R.'s Møns-side og Mønshistorie)

Fra skansen på toppen af kystskrænten i vestenden af skoven er der en helt eventyrlig god udsigt over hele Østersøen. Hele havområdet kan overskues herfra og nødvendig varsel om fjendtlige skibe kunne derfor blive givet i god tid til både andre skanser langs kysten og byerne omkring.

Brøndehøje Skanse er blev anlagt under Svenskekrigene (1658-60) og siges at have haft 6 kanoner (se også "**Svend Gønges Hule**") Skansen har aldrig været genstand for arkæologiske undersøgelser, men det er en udbredt opfattelse, at forsvarsværket har rod tilbage i middelalderen, hvor Kong Svend i midten af 1200-talles opførte adskillige mindre forsvarsværker langs udsatte kyster til værn mod Vendernes overfald og plyndringstogter i Østersøområdet. Et sådant tidligt forsvarsanlæg er også naturligt i sammenhæng med middelalderens vigtige fiskerleje og sildemarked ved Brøndehøje.

Svenskekrigens skanse menes at være anlagt ovenpå et cirkulært voldsted, hvor der i middelalderen stod et tårn. men det er de store volde fra 1600-tallets skanse man i dag ser på stedet. Yderligere blev skansen også genbrugt og sikkert også ombygget under Englandskrigene 1801-14 (se f.eks. **Ulvshale skanse**). Når du i dag besøger stedet ses en dyb tør voldgrav som omgiver en femkantede skansevold med en nordvendt adgangsåbning. Mod havet giver den stejle kystskrænt mod syd et naturligt forsvar for skansen.

I området omkring Busene Have er der også gennem tiden gjort mange spændende oldtidsfund - blandt andet det meget rige offerfund "Busenebrønden" fra bronzealderen - se omtale under [Øster Brøndehøj](#).

Gravhøje i Busene Have er også formidlet gennem projektet "Danmarks Oldtid i Landskabet - Se nærmere [HER](#).

Se Slots- og Kulturstyrelsens infotavler om Skansen og Busene Have [HER](#).

Skansen ligger på toppen af kystskrænten kort vest for parkeringspladsen.

Top af skansebanken set fra syd.

Udsigt fra skansen mod nord og "Høje Møn".

Kreaturer afgræsser den smukke strandeng mellem Busene Have og skansen.

Adgang

- Busene Have ligger på sydøst-spidsen af Møn ca. 4 km. øst for Klintholm Havn.
- Fra Klintholm Havn køres der østover ad Kraneledvej til T-krydset 1,4 km. øst for Kraneled, hvor der svinges til højre ad Busenevej.
- Følg vejen i dens forlængelse "Hampelandsvej" helt frem gennem Busene Have-skov ved kysten til den afsluttende P.-plads i skovens vestside.
- Ca. 30 m. nordvest for P.-pladsen findes en stende hvor indhegningen for det afgræssende kvæg på området kan passeres.
- Herfra følges stien langs skovkanten mod kysten mod vest og videre udenfor indhegningen yderligere ca. 120 mod vest frem til skansen

Faciliteter

- Sti fra P.-plads i Busene Have.
- Afstand til fortidsminde: 300 m.

Særlige forhold

- Vis hensyn til græssende dyr på området: luk led og hegn.
- Hunde skal føres i snor.
- Husk at du er gæst i en privatejet skov. Det betyder f.eks. at færdsel kun er tilladt på veje og stier.
Læs mere om adgang i private skove [HER](#).

Relateret litteratur

Fortidsminder i Danmark – *Hennning Dehn-Nielsen (Sesam, 1999)*
Englandskrigene 1801-14 – *Lars Lindeberg (Lademann, 1974)*
Februarstorm i 1625, der skyllede Brøndehøje bort : fiskerlejet på Møns sydøstlige kyst - en af de rige pladser i sildemarkedernes tid – *Kirsten Lütchen-Lehn (Årbog for Historisk Samfund for Præstø Amt, 1998)*
Busene Have, Møn Fyr, Møns Klint – *Møn Turistbureau (-, -)*
I krigens fodspor - forsvarsbyggerier i Danmark – *Flere forfattere (Kulturarvsstyrelsen, -)*
Landsbyen Brøndehøje
Møn Kulturarvsatlas
Englandskrigene 1801-1814
Brøndehøje

Praktisk Information

ADRESSE	EJERFORHOLD
4791 Borre, Sjælland	Privatejet
GPS	UTM
54.944246, 12.523229	E725640 N6094269